

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 2.3.2012.
COM(2012) 65 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

**saskaņā ar 18. pantu Padomes Direktīvā 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar
nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem**

{SWD(2012) 16 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI

saskaņā ar 18. pantu Padomes Direktīvā 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem

1. IEVADS

Padomes 2003. gada 3. jūnija Direktīvas 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem (turpmāk "uzkrājumu direktīva" jeb "direktīva")¹, 18. pants nosaka, ka „Komisija ik pēc trīs gadiem ziņo Padomei par šīs Direktīvas darbību. Pamatojoties uz šiem ziņojumiem, Komisija vajadzības gadījumā ierosina Padomei tādus grozījumus šai direktīvā, kas nepieciešami, lai labāk nodrošinātu efektīvu nodokļu uzlikšanu ienākumiem no uzkrājumiem un novērstu nevēlamus konkurences izkropļojumus.”

2008. gadā tika sagatavots pirmās pārskatīšanas² ziņojums ("2008. gada ziņojums")³, kas attiecās uz direktīvas transponēšanu un īstenošanu un apkopoja ekonomisko vērtējumu⁴ un Komisijas ieteikumus izmaiņām. 2008. gada ziņojumā apskatītās izmaiņas galvenokārt bija paredzētas tam, lai precizētu dažus interpretācijas jautājumus un novērstu iespējas apiet regulējumu. Tāpēc Komisija 2008. gada 13. novembrī pieņēma priekšlikumu⁵ ("priekšlikums") grozīt direktīvu, lai novērstu iespējas apiet regulējumu un izvairīties no nodokļu maksāšanas.

Šīs otrās pārskatīšanas ziņojums galvenokārt attiecas uz direktīvas darbību un ekonomisko vērtējumu. Galvenie konstatējumi šajā dokumentā, t.i., plaši izplatītā ārzonu jurisdikciju izmantošana starpniekstruktūrām un pieaugums galvenajos tirgos, kur piedāvātie produkti ir salīdzināmi ar parādprasībām, vēlreiz apliecina, ka šīs direktīvas un attiecīgo nolīgumu, kas noslēgti saskaņā ar direktīvas 17. pantu, darbības joma ir jāpaplašina. Šie konstatējumi ir saskaņā arī ar G20 pausto politisko apņemšanos paaugstināt atbilstību starptautiskajiem nodokļu un finanšu informācijas apmaiņas standartiem un izmantot visus iespējamus

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2003L0048:20070101:LV:PDF>

² http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/index_en.htm

³ Ziņojums COM/2008/0552
http://eurlex.europa.eu/Result.do?T1=V5&T2=2008&T3=552&RechType=RECH_naturel&Submit=Search

⁴ Sīkāk izklāstīts Komisijas dienestu darba dokumentā, kur sniegts Padomes Direktīvas 2003/48/EK ietekmes ekonomiskais vērtējums, pamatojoties uz pieejamajiem datiem, Brisele, 15.9.2008., SEC(2008) 2420
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/sec%282008%292420.pdf

⁵ Priekšlikums Padomes direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem, Brisele, 13.11.2008., COM(2008) 727 galīgā redakcija, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0727:FIN:LV:PDF>

pasākumus, lai cīnītos ar nodokļu paradīzēm un pret sadarbību noskaņotām jurisdikcijām, kas šos standartus neievēro.

Šim ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā sniegta sīkāka informācija un fakti par turpmāk izklāstītajiem jautājumiem.

2. DIREKTĪVAS TRANSPONĒŠANA UN ĪSTENOŠANA

Komisija pirmajā pārskatīšanā secināja, ka visas dalībvalstis ir transponējušas direktīvu⁶ un ir sākušas piemērot īstenošanas noteikumus paredzētajā termiņā (tas ir, no 2005. gada 1. jūlija, bet Bulgārija un Rumānija – no 2007. gada 1. janvāra). Komisija uzsāka pārkāpuma procedūras pret atsevišķām dalībvalstīm par dažu īstenošanas noteikumu konkrētiem elementiem, un šīs procedūras izbeidza tikai tad, kad saņēma apstiprinājumu par to, ka noteikumi ir grozīti atbilstīgi direktīvai. Patlaban nav aktuālu pārkāpuma procedūru.

ECOFIN Padomes sanāksmē 2010. gada 7. decembrī Komisija apņēmas līdz 2011. gada vidum iesniegt ad hoc ziņojumu par to, cik pareizi un efektīvi dalībvalstis piemēro direktīvu. Izmantojot atbildes uz anketām, kas tika nosūtītas visām dalībvalstīm, Komisijas dienesti sagatavoja ziņojumu (SEC 2011 (775) galīgā redakcija⁷) un 2011. gada 14. jūnijā iesniedza to Padomei.

Dalībvalstu atbilžu analīze liecina, ka dažus direktīvas noteikumus dalībvalstis interpretē atšķirīgi. Daži no dažādas interpretācijas riskiem, kas redzami šajā analīzē, tika konstatēti jau 2008. gada ziņojumā. Galvenās no šīm problēmām tiktu novērstas ar priekšlikumā ietvertajiem jaunajiem noteikumiem.

3. DIREKTĪVAS DARBĪBA

Direktīvas darbība tika vērtēta, izmantojot anketu, ko nosūtīja dalībvalstu nodokļu administrācijām. Anketā tika jautāts, kā administrācijas izmanto datus, kuru apmaiņu paredz direktīva. Papildus minētajam Komisija pārskatīja saskaņā ar direktīvu iesniegto statistiku un pasūtīja pētījumu, lai novērtētu administratīvo slogu, ko direktīva uzliek ekonomikas dalībniekiem. Turpmāk apkopoti galvenie analīzes konstatējumi.

3.1. Anketa par datu izmantošanu

ACDT grupas⁸ ekspertiem tika nosūtīta anketa ar jautājumiem par to, kā attiecīgo valstu nodokļu administrācijas izmanto datus, ko tās saņēmušas no citām dalībvalstīm, tostarp šādiem: datu izmantošana nodokļu revīzijās; no citām dalībvalstīm saņemto datu kvalitāte; vai direktīvas piemērošana palielināja ievērošanas līmeni starp nodokļu maksātājiem.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72003L0048:LV:NOT>

⁷ [http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec\(2011\)775_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec(2011)775_en.pdf)

⁸ Komisijas ekspertu grupa, kuru veido nacionālie eksperti: administratīvā sadarbība tiešo nodokļu jomā.

Paraugprakse

Dalībvalstis pēc vērtēšanas ziņoja par pozitīviem rezultātiem noteikumu ievērošanas ziņā. Tomēr šajā pārskatā izceltas dažas jomas, kur dalībvalstīm ir iespēja pilnveidot savstarpēji sniegtās informācijas izmantošanu:

- uzkrājumu direktīvas datubāzes integrēšana valsts nodokļu datubāzē;
- risku vadības un automatizētākas datu savstarpējās atbilstības pārbaudes procesa izstrāde;
- konsekventāka datu apmaiņa starp centrālajām nodokļu administrācijām un vietējām nodokļu iekasēšanas struktūrām.

Datu kvalitāte

Dalībvalstis uzsvēra, ka saņemto datu kvalitāte ir acīmredzami augstāka strukturētā formātā un kopīgu procedurālo noteikumu dēļ, kas attiecas uz šo datu ziņošanu. Salīdzinot ar informācijas apmaiņu divpusējo līgumu ietvaros, saskaņā ar šo direktīvu saņemto datu kvalitāte ir ievērojami labāka.

Taču daudzas dalībvalstis saņemto datu kvalitāte joprojām uztrauc. Aptuveni puse dalībvalstu ziņo, ka pārbauda no maksājumu pārstāvjiem saņemtās informācijas saturu, pirms tā tiek pārsūtīta saņemšanai dalībvalstij.

Tā kā kvalitātes paaugstināšana ir ļoti svarīgs jautājums, dalībvalstīm jāapsver iespēja sistemātiski pārbaudīt nosūtīšanai paredzētās informācijas kvalitāti. Turklāt dalībvalstis tiek aicinātas izmantot tiešsaistes pārbaudes sistēmu, ko Komisija izstrādā attiecībā uz nodokļu maksātāja identifikācijas numuru (TIN), lai pareizi identificētu nodokļu maksātāju.

3.2. Saskaņā ar direktīvu vāktā statistika

Tā kā direktīva darbojas tikai kopš 01.07.2005., datu trūkums ierobežoja pirmās pārskatīšanas tvērumu. Tikai Padomes 2008. gada 12. maija sanāksmē dalībvalstis vienojās par statistiku⁹, kas sniedzama Komisijai, lai varētu novērtēt direktīvas lietderību un iedarbīgumu.

Pēc pirmās pārskatīšanas ir definēti dati un to sniegšanas formāts, tāpēc informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm notiek labāk un laicīgāk. Attiecībā uz datu kvantitāti, visvairāk informācijas sniegušas lielās dalībvalstis vai tās dalībvalstis, kur ir nozīmīgi finanšu centri. Informācijas apmaiņas maksimuma gads bija 2007. gads, kad paziņoto darījumu vērtība sasniedza 38,9 miljardus euro (2009. gadā¹⁰ – 9,9 miljardi euro). Bruto ieņēmumu ietveršana aprēķinos var radīt atšķirīgu salīdzinājuma bāzi, un, ja šo elementu izslēdz, paziņotās summas ir stabilākas (procentu ienākumi 2009. gadā ir 2,3 miljardi euro (2007. gadā – 3,6 miljardi euro)). Ienākumu izcelsmes vietā ieturētais nodoklis, kopā visām valstīm atbilstoši direktīvai un attiecīgajiem uzkrājumu nolīgumiem, ir samazinājies no 700,9 miljoniem euro 2008. gadā līdz 495,9 miljoniem euro 2009. gadā. Gan sniegtās informācijas, gan ieturētā nodokļa

⁹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/08/st09/st09467.en08.pdf>

¹⁰ Zviedrija neiesniedza Komisijai datus par informāciju, ko tā savstarpēji sniegusi ar citām dalībvalstīm, par nevienu fiskālo gadu. Īrijai bija tehniskas problēmas ar datu iesniegšanu par 2009. gadu.

samazinājumu daļēji var izskaidrot ar finanšu krīzi 2008. gada pēdējā ceturksnī, kuras rezultātā 2009. gadā ievērojami kritās procentu likmes mājsaimniecību depozītiem.

Datiem ir raksturīga liela dalībvalstu sniegtās informācijas dinamika pārskata periodā. ECB pārrobežu depozītu simulācija (šī ziņojuma 4. sadaļa) apstiprināja, ka dažās dalībvalstīs paziņotās procentu maksājumu summas klasiskajam procentu ienākumu veidam bija zem aprēķinātās pārrobežu depozītu un procentu likmju līmeņatzīmes. Dažu dalībvalstu atbildes uz ad hoc ziņojumu (šī ziņojuma 2. sadaļa) liecina, ka vairums dalībvalstu attiecībā uz ziņojumā ietveramo attiecīgo ienākumu pareizu identifikāciju galvenokārt ļauj uz to, ka to maksājumu pārstāvji pareizi piemēro vadlīnijas, lai gan šajās dalībvalstīs ir noteikumi, kas ļauj veikt revīzijas un piemērot sodus par direktīvas neievērošanu.

Lai risinātu atšķirības starp sniegtajiem datiem dažādos fiskālajos gados, dalībvalstīm vajadzētu apsvērt iespēju pārbaudīt, vai maksājumu pārstāvju iesniegtie dati ir pilnīgi, tostarp šādā veidā: i) katra dalībvalsts izveido centrālo reģistru ar maksājumu pārstāvjiem, kas reģistrēti to jurisdikcijā, lai pārbaudītu, vai vajadzīgie dati noteiktajos termiņos ir iesniegti; ii) maksājumu pārstāvju iesniegto datu svārstību analīze, jo īpaši attiecībā uz paziņotajām summām un īpašuma beneficiāru skaitu; iii) sadarbība dalībvalstu starpā, lai padarītu stingrākas revīzijas procedūras attiecībā uz maksājumu pārstāvjiem, tostarp maksājumu pārstāvju sistēmām un iekšējās kontroles vadlīnijām; iv) līmeņatzīmju izstrāde un salīdzinājumi ar citiem datu avotiem, piemēram, valsts statistiku par pārrobežu depozītu ziņošanu.

3.3. Vērtējums par direktīvas īstenošanas sākotnējām un regulārajām izmaksām

Pētījumā par administratīvo slogu, ko pašreizējā direktīva uzliek ekonomikas operatoriem, secināts, ka informācija vairumam pašreizējā direktīvā paredzēto ziņošanas pienākumu jau bija pieejama arī pirms tam saskaņā ar tiesību aktiem pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju¹¹, valsts tiesību aktiem vai iekšējo uzņēmējdarbības praksi. Taču neviens no respondentiem nenorādīja, ka vāktu informāciju, ko paredz 4. panta 2. punkts (maksājumu pārstāvis pēc saņemšanas principa), ja to nepieprasītu direktīva.

Maksājumu pārstāvji uzskata, ka ziņošanas posmi, ko paredz šī direktīva, galvenokārt pieder pie parastajām darbības izmaksām, un tāpēc radītais administratīvais slogs nav pārmērīgs.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 26. oktobra Direktīva 2005/60/EK par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai (Dokuments attiecas uz EEZ).

4. EKONOMISKAIS NOVĒRTĒJUMS

Šīs pārskatīšanas ietvaros tika veikts ekonomiskais vērtējums, kurā analizēja galveno ES un ne-ES uzkrājumu produktu tirgu attīstību, apskatot attiecīgo tirgu nozīmīgumu un klientu loka ģeogrāfisko struktūru. Tika izmantoti banku ziņošanas dati no Starptautisko norēķinu bankas (BIS), Eiropas Centrālās bankas (ECB) un Šveices Nacionālās bankas (SNB). ECB dati tika izmantoti arī simulācijā par tvērumu potenciālajai informācijas vai ieturējumu apmaiņas bāzei.

Papildus minētajam tika izmantoti dati par attiecīgajiem specifiskajiem tirgiem – 1) obligācijas un akcijas (no SVF CPIS), 2) parāda un pašu kapitāla produkti un atvasinātie instrumenti kopumā (no Eurostat), 3) strukturēti mazumtirdzniecības produkti (no Avery), 4) PVKIU (galvenokārt no EFAMA) un 5) apdrošināšanas produkti (galvenokārt no "Europe Economics" pētījuma) –, lai analizētu šo tirgu attīstību pēdējos gados.

Šajā ziņojumā PVKIU nozīmē uzņēmumus vai struktūras, kas saņēmuši atļauju saskaņā ar Direktīvu 2009/65/EK¹² (bijušo Direktīvu 85/611/EEK¹³). Termini ne-PVKIU un ne-PVKIU fondi attiecas uz visiem pārējiem kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem vai shēmām.

Turpmāk apkopoti galvenie vērtējuma konstatējumi.

BIS DATI

Starptautisko norēķinu bankas (BIS) starptautiskā teritoriālā banku statistika "International Locational Banking Statistics" ietver ceturkšņa datus par vietējo banku un ārvalstu banku filiāļu, kas atrodas 43 ziņojumā iekļautajās valstīs, aktīviem un pasīviem, sadalījumā pēc divpusējā principa pret ārvalstu partnera valsti. Posteņus ziņo bruto un nekonsolidētā veidā, miljonos ASV dolāru.

Lielākā daļa nozīmīgāko ārzonas finanšu centru nepiekrīta sniegt informāciju par divpusējiem posteņiem BIS. Tomēr publiski pieejamie BIS dati, tostarp dati par partnervalstīm¹⁴, ļāva veikt detalizētu analīzi par ārzonas holdingiem ar jurisdikcijām gan uzkrājumu nolīgumu tīklā, gan ārpus tā.

Publiski pieejamie BIS dati liecina, ka ārzemju ārpusbanku depozītu summa Kaimanu salās 2011. gadā ir otra lielākā no BIS ziņojumos ietvertajām valstīm un salīdzināma ar ASV summu. Valstu savstarpējās savietošanas rezultāti atklāja, ka ievērojamu ārpusbanku depozītu īpatsvaru dalībvalstīs un uzkrājumu nolīgumu tīkla jurisdikcijās tur klienti, kas atrodas ārzonas jurisdikcijās (apmēram 35 % īpatsvars dalībvalstīs un uzkrājumu nolīgumu tīkla

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/65/EK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 302, 17.11.2009., 32. lpp.).

¹³ Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīva 85/611/EEK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 375, 31.12.1985., 3. lpp.).

¹⁴ Visas dalībvalstis, Šveice un Gērnzija piekrīta sniegt informāciju par divpusējiem posteņiem ar visām partnervalstīm, t.i., depozītu turētāju valstīm.

jurisdikcijās apvienoti laikposmā 2000. –2010. gadā; uzkrājumu nolīgumu tīkla jurisdikcijās šis īpatsvars maksimumu sasniedz 2007. gadā – 65 %) ¹⁵.

Ārzonu centru kā depozītu atrašanās vietas un nebanku depozītu turētāju struktūru reģistrācijas vai pārvaldes vietas nozīme liecina, ka īstenot "caurskatāmības pieeju" (look-through) un noteikumus par maksājumu pārstāvi pēc saņemšanas principa dažām juridiskajām struktūrām, kas atrodas ārzonu jurisdikcijās, ir pamatoti un vajadzīgi gan direktīvas, gan uzkrājumu nolīgumu nolūkā.

¹⁵ Var pamatoti pieņemt, ka nebanku sektors šajās jurisdikcijās galvenokārt sastāv nevis no rūpniecības uzņēmumiem un privātpersonām, bet gan starpniekstruktūrām.

ECB DATI

Tvērums simulācija

ECB sniegto datu pamatā ir MFI¹⁶ bilanču statistika. Katras dalībvalsts finanšu iestādes katru mēnesi ziņo ECB par depozītiem, ko tur mājsaimniecības nerezidenti, kas atrodas eirozonā. Summas ziņo apkopojumā par visu eirozonu, neizdalot sīkāk pa atsevišķām eirozonas dalībvalstīm. Datus izdala pēc depozīta turētāja sektora (tostarp atsevišķs iedalījums mājsaimniecībām) pa septiņiem dažādiem procentu maksājumu termiņiem. Šie dati tika izvēlēti kā labākie pieejamie, ko var izmantot par pamatu simulācijai, lai ierobežoti novērtētu, vai apmaiņā sniegtie dati (vai ieturētais nodoklis) saskaņā ar direktīvu atspoguļo pietiekamu potenciālās nodokļa bāzes tvērumu.

Izmantojot 70 % prognozēto tvērums līmeņatzīmi vidējiem datiem par fiskālajiem gadiem 2006.–2009., 7 dalībvalstis ir zem 70 % tvērums līmeņatzīmes, bet 4 citas dalībvalstis zem 100 %. 16 dalībvalstis pārsniedz 100 %¹⁷.

Simulācijas rezultāti vēlreiz apliecina, ka dalībvalstīm vajadzētu apsvērt iespēju sistemātiski pārbaudīt, vai maksājumu pārstāvju iesniegtie dati ir pilnīgi, kā ieteikts 3.2. sadaļā.

Eirozonas mājsaimniecību pārrobežu depozītu dinamika

ECB dati tika analizēti arī tādēļ, lai noteiktu pārrobežu depozītu dinamiku. Depozīti ar visiem termiņiem, tostarp vienas dienas depozīti, kuru procentu likmes parasti ir mazākas, 2003. gadā veidoja 164 miljardus euro, bet maksimumu sasniedza 2008. gada oktobrī – 247 miljardi euro (50 % pieaugums šajā periodā).

Depozīti ar konkrētu termiņu samazinājās no 72 miljardiem euro 2003. gada janvārī līdz 60 miljardiem euro 2005. gada novembrī – 15 % minētajā periodā un 0,52 % mēnesī. Šī tendence neatspoguļojas depozītos bez noteikta termiņa (piemēram, vienas dienas depozītos). Sīkāk izdalot tendences starp depozītiem ar noteiktu termiņu eirozonas un ne-eirozonas dalībvalstīm, var redzēt, ka lejupejošu līkni līdz 2005. gada novembrim galvenokārt izraisīja eirozonas dalībvalstis (-38,84 % attiecīgajā periodā un mēnesī -1,51 %). Nākamajos trīs gados starp 2005. gada novembri un 2008. gada novembri dinamika abās kategorijās ir praktiski vienāda, pārrobežu depozīti pieauga no 60 miljardiem euro līdz 81 miljardam euro (attiecīgi 25 % pieaugums eirozonā un 30 % ārpus eirozonas).

¹⁶ MFI: monetārās finanšu iestādes.

¹⁷ Rezultāti virs 100 % nav nekas ārkārtējs, jo procentu ienākumu definīcija direktīvā ir plašāka nekā depozīti, uz ko attiecas ECB dati.

Pēc 2008. gada beigām noteikta termiņa depozīti eirozonas dalībvalstīs piedzīvoja spēcīgāko kritumu (no 41 miljarda eiro 2008. gada novembrī līdz 21 miljardam eiro 2010. gada martā), ko galvenokārt izraisīja finanšu krīze.

Eirozonas mājsaimniecību pārrobežu depozīti citās dalībvalstīs kopumā palielinās līdz finanšu krīzes sākumam. Pieaugumu pamatā veidoja beztermiņa depozīti (piemēram, vienas dienas depozīti ar ļoti zemām procentu likmēm), bet depozīti ar noteiktu termiņu (piemēram, krājkonti ar noteiktu termiņu un augstākām procentu likmēm) eirozonas dalībvalstīs samazinājās līdz 2005. gada novembrim, un tad kritums apstājās un tendence kļuva līdzīga depozītiem ārpus eirozonas.

SNB DATI

Šveices Nacionālā banka (SNB) ik gadu izdod publikāciju par bankām Šveicē, kur sniedz detalizētus statistikas datus, pamatojoties uz Šveices banku finanšu pārskatiem. No šī ziņojuma vērtīgākie ir dati, kas sniedz sīku sadalījumu pēc ģeogrāfiskā principa un/vai pa klientiem šādos aspektos: i) bilancē uzrādīto aktīvu un pasīvu ģeogrāfiskais sadalījums; ii) fiduciāru darbība, pa valstīm; iii) turētie vērtspapīri banku vērtspapīru kontos, sadalījumā pēc vērtspapīru konta turētāja valsts, vērtspapīru kategorijas un uzņēmējdarbības nozares.

SNB dati liecina, ka ievērojams daudzums klientu atrodas ārzonu jurisdikcijās gan uzkrājumu nolīgumu tīkla ietvaros, gan ārpus tā¹⁸. Tas vēlreiz apliecina (sk. arī sadaļu par BIS datiem iepriekš), ka steidzami jāatrod risinājums gadījumiem, kad starpniekstruktūras ārzonu jurisdikcijās ir iesaistītas uzkrājumu ienākumu maksājumos, ko veic jurisdikcijas uzkrājumu nolīgumu tīklā un jo īpaši ES un Šveices uzkrājumu nodokļa nolīguma ietvaros.

SVF CPIS DATI

SVF koordinētajā portfeļa ieguldījumu pārskatā CPIS ziņo pārrobežu investīciju pozīcijas (par tirgus cenām gada beigās) investoriem no 74 pārskatā ietvertajām valstīm (investora valstis), sadalot pēc investīciju korespondējošās valsts (emitenta valsts). Principā datus apkopo pēc tā, kur atrodas debitors (parāda vai pašu kapitāla emitents) un kreditors (investors), kas ne vienmēr atspoguļo maksājumu pārstāvja – beneficiārā īpašnieka statusu, kas ir direktīvas pamatā.

¹⁸ Piemēram, fiduciārās saistības (galvenokārt nebanku) struktūrām Vestindijā (SNB un BIS ar to saprot Angilju, Antigvu un Barbudu, Britu Virdžīnu salas, Montserratu un Nevisu) un Panamā (attiecīgi 16 % un 9 %) ir pirmajā un otrajā vietā pēc īpatsvara no visām fiduciārajām saistībām.

No CPIS datiem par dalībvalstīm, kur sniegts detalizēts sadalījums pa sektoriem, var izdarīt divus galvenos secinājumus.

Direktīvas ieviešana neatturēja individuālos investorus no investēšanas dalībvalstīs emitētos vērtspapīros, un jo īpaši dalībvalstīs, kas piedalās informācijas apmaiņā. Gluži otrādi, lielākajā daļā pārskatā ietverto valstu individuālie investori palielināja investīcijas dalībvalstīs emitētos vērtspapīros, un jo īpaši dalībvalstīs, kas piedalās informācijas apmaiņā.

Otrs secinājums: Luksemburgas investīciju fondu nozarē procentuālā izteiksmē ir ievērojami palielinājušās pārrobežu pašu kapitāla māsājniecību investīcijas ES.

EUROSTAT DATI

Ienākumi

Tika salīdzināti māsājniecību ienākumi ar visiem ekonomikas sektoriem attiecībā uz ienākumu elementiem, uz ko attiecas un uz ko neattiecas direktīva, lai pārbaudītu, vai ir notikusi produktu aizstāšana. Dati atklāja, ka laikposmā no 2000. līdz 2009. gadam ES māsājniecību saņemtie procenti kā īpatsvars no ienākumiem no īpašuma¹⁹ līdz 2008. gadam bija relatīvi stabili, tad 2009. gadā strauji kritās, jo pēc finanšu krīzes samazinājās procentu likmes par parādprasībām — tā ir tendence, kas attiecas uz visu ekonomiku.

Eurostat dati par ienākumiem neuzrāda uzkrājumu ienākumu avotu maiņu par labu produktiem, kas neietilpst direktīvas darbības jomā²⁰.

Aktīvi

Analizējot māsājniecību turētos parāda aktīvus, konstatēts, ka šie aktīvi laikposmā no 2000. līdz 2009. gadam bija relatīvi stabili, salīdzinot ar māsājniecību turēto pašu kapitālu, kas attiecīgajā periodā samazinājās gandrīz uz pusi; tas var liecināt par lielāku investoru izvairīšanos no riska un/vai vispārējo akciju vērtības sarukumu. Būtiska tendence ir māsājniecību turēto atvasināto finanšu instrumentu ievērojamais pieaugums (1,05 % no kopējiem māsājniecību aktīviem 1999. gadā un 18,03 % 2009. gadā).

Atvasināto finanšu instrumentu lietojuma pieaugums liecina, ka jāpaplašina direktīvas darbības joma, ietverot tajā strukturētos finanšu produktus, kur aktīvu bāze ir līdzvērtīga parādprasībām.

STRUKTURĒTIE MAZUMTIRDZNICĪBAS PRODUKTI

Komisija izmantoja Avery strukturēto mazumtirdzniecības produktu datubāzi, kurā atrodas sīki dati par 34 tirgiem un vairāk nekā 2 miljoni strukturētu produktu visā pasaulē. Tiek lēsts, ka no 2005. gada janvāra datubāze ietver apmēram 90 % Eiropā emitēto strukturēto mazumtirdzniecības produktu. Datubāze ir ierobežota tādā ziņā, ka paredzēta savu klientu

¹⁹ Ienākumi no īpašuma: ienākumi, kas gūti no aktīviem.

²⁰ Jāpiebilst, ka Eurostat dati ir ierobežoti tādā ziņā, ka tie nediferencē iekšzemes un pārrobežu ienākumus, tāpēc secinājumi ir tikai vispārīgā līmenī.

marketinga vajadzībām un direktīvas nolūkā nenošķir iekšzemes investīcijas un pārrobežu investīcijas. Taču, lai gan trūkst konkrētu datu par pārrobežu aspektu, par šī produktu tirgus apmēru liecina tirgus lielums, kur pašreizējais kopējais pārdotais apjoms datubāzes aptvertajos ES tirgos ir 767,3 miljardi euro. Šis produktu tirgus kopumā ir piedzīvojis strauju attīstību (vidējais ikgadējais pieaugums vairāk nekā 30 %), un lielu īpatsvaru veido produkti ar kapitāla aizsardzības iezīmēm (dominē starp jaunajiem emitētajiem produktiem apjomu ziņā, īpatsvars 60-70 %) un pamatiezīmēm, kas balstās uz procentu maksājumiem (procentu likmju aktīvu klases īpatsvars palielinājās no 3,2 % 2001. gadā līdz gandrīz 30 % 2007. gadā).

Kā redzams, strukturēto produktu tirgus, jo īpaši parādprasībām līdzīgu produktu tirgus, ir būtisks, attīstās arī specifiski Eiropas tirgi, kas galvenokārt apkalpo ārvalstu individuālos investorus, un tas ir pamatojums direktīvas un uzkrājumu nolīgumu paplašināšanai, iekļaujot tajā attiecīgos strukturēto produktu veidus.

PVKIU dati²¹

Attiecībā uz fondu aizstājamību EFAMA²² ziņo par kritumu obligāciju fondos procentos no kopējiem PVKIU (31 % 2002. gadā un 23 % 2010. gadā), bet palielinājās investīcijas citu fondu kategoriju PVKIU, kur iespējamība atrasties ārpus Direktīvas 2003/48/EK darbības jomas aktīvu sastāva dēļ ir lielāka. Tāpat šajā periodā vērojama lielāka orientēšanās uz ne-PVKIU (22 % 2002. gadā, bet 25 % 2010. gadā).

Ne-PVKIU fondu pieaugums, lai gan ne vienmēr to izraisa centieni izvairīties no nodokļiem, pamato priekšlikumā ietvertos elementus, kuru mērķis ir panākt līdzvērtīgu attieksmi pret PVKIU un ne-PVKIU fondiem, kuru aktīvu sastāvs ir salīdzināms.

APDROŠINĀŠANAS PRODUKTI

Gan datu avoti, gan pieredze liecina par labu dzīvības apdrošināšanas produktu, kuriem ir investīciju elements, iekļaušanai priekšlikuma darbības jomā. "Europe Economics" PRIPS²³ ziņojumā norādīts, cik liela nozīme ir tirgum piesaistītai dzīvības apdrošināšanai kā īpatsvaram no ES dzīvības apdrošināšanas tirgus, tostarp dalībvalstīs, kur ir ievērojama pārrobežu dzīvības apdrošināšanas uzņēmējdarbība ar individuālajiem investoriem ES.

Tirgum piesaistītu dzīvības apdrošināšanas produktu ievērojamu pārrobežu tirgu attīstība (ko uzskata par PVKIU izplatīšanas kanālu) pamato priekšlikumā ietverto direktīvas darbības jomas paplašināšanu, ietverot tajā ieguvumus no apdrošināšanas produktiem, kas ir salīdzināmi ar parādprasībām.

²¹ Definēts iepriekš, sk. 6. lpp.

²² EFAMA: Eiropas Fondu un aktīvu vadības asociācija.

²³ Pētījums par to, kādas izmaksas un ieguvumus radīs potenciālās izmaiņas izplatīšanas noteikumos attiecībā uz apdrošināšanas investīciju produktiem un citiem Finanšu instrumentu tirgus direktīvas neietvertiem standartizētiem privāto investīciju produktiem "Study on the Costs and Benefits of potential changes to distribution rules for Insurance Investment Products and other Non-MIFID packaged retail investment products", http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/prips/costs_benefits_study_en.pdf.

5. SECINĀJUMI

Kopumā dalībvalstis pauž apmierinātību ar datiem, kas saņemti saskaņā ar direktīvu, lai nodrošinātu to, ka šo dalībvalstu nodokļu maksātāji ievēro ziņošanas prasības par procentu ienākumiem. Attiecībā uz pārskata periodu dalībvalstis uzsvēra, ka saņemto datu kvalitāte ir acīmredzami augstāka strukturētā formātā un kopīgu procedurālo noteikumu dēļ, kas attiecas uz šo datu ziņošanu. Situācijas pārskats arī parādīja, kā dalībvalstis var labāk izmantot datus, un apliecināja nepieciešamību turpināt pilnveidot savstarpēji sniegto datu pareizību un pilnīgumu.

Pēc ekonomiskās analīzes redzams, ka bez kavēšanās jāatjaunina direktīva un attiecīgie uzkrājumu nolīgumi ietverto produktu, darījumu un ekonomikas dalībnieku ziņā, lai risinātu pašreizējās iespējas noteikumus apiet, tostarp tās iespējas, ko rada trijstūra situācijās, kurās ir iesaistītas gan jurisdikcijas uzkrājumu nolīgumu ietvaros, gan ārpus tiem. Lai sekmētu pārredzamību un labu pārvaldību nodokļu jomā ES un ārpus tās, jāpanāk vienošanās par priekšlikumu un jāpieņem pilnvarojums risināt sarunas par līdzvērtīgiem uzlabojumiem uzkrājumu nolīgumos.